

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р София Христова Дерменджиева

*на дисертационен труд
за присъждане на образователната и научна степен „доктор”*

Област на висше образование: 1. Педагогически науки,
Професионално направление: 1.2. Педагогика,
(Предучилищна и медийна педагогика)
с обучение на английски език

Автор: *Елени Ефтимиос Нику*

Тема: *„Система от игрови дейности за подобряване на межкултурните компетенции по време на прехода от детска градина към първи клас от началното училище“*

Научен ръководител: *проф. д-р Весела Методиева Гюрова*

Представеният труд е с обем от 306 страници и има следната структура: въведение и осем глави, последната от които обхваща дискусия на резултатите от изследването, заключения и препоръки за педагогическата практика.

Дисертационният труд респектира с прецизното излагане на данни и на резултати от проведеното изследване, представени в общо 19 таблици и 14 диаграми.

Списъкът с използваната литература е разположен на 63 страници и включва сериозен преглед на специализирани издания. В основната си част те са пряко свързани с предметната област на разработката и свидетелстват за информираността и компетентността на докторантката по проучвания проблем.

По темата на дисертацията:

Изборът на темата свидетелства за осъзнаване значимостта на обществено-културната и конкретно-изследователската динамика при формиране на межкултурна чувствителност по време на прехода от детската градина към първи клас от началното училище.

Темата отразява научен проблем, който се отличава с конкретност и практическа значимост. Като предоставя мащабен теоретико-емпиричен масив от данни и задълбочен анализ, свързан с педагогическите аспекти на взаимодействията в мултикултурна среда, докторантката подчертава позицията на учителя като межкултурен консултант и насочва

вниманието към необходимостта от овладяването на иновативни професионални умения на учителя с оглед смаляване на социалната дистанция в образователната среда.

Темата се вписва и в характерната за нашето време всеобща активизация на изследвания, посветени на личностното развитие на детето и неговата субектна активност.

В този смисъл разработената от докторантката тема е дисертабилна и има своята научна стойност.

По целта на изследването:

Конкретизацията на целта ясно дефинира намеренията на докторантката да проучи влиянието на игровите дейности върху развитието на межкултурната компетентност при 5-7-годишни деца и ученици в префектура Магнезия.

Важно е да се отбележи, че Елени Нику не просто използва игрови дейности, но аргументирано ги структурира в система, в порядъка на която се открива взаимовръзката на трите компонента на отношението като психическо явление – *когнитивен, афективен и поведенчески*.

По хипотезата на изследването:

Докторант Елени Нику убедително мотивира виждането, че педагогическата наука има ресурс да преодолява затрудненията, съпътстващи взаимодействията в мултикултурна образователна среда.

Формулираните от автора хипотези, всъщност предлагат един възможен път за облекчаването на тези затруднения – създаването на система от игрови дейности, която допринася за развитие на интеркултурна чувствителност по време на прехода от детската градина към първи клас от началното училище.

По научноизследователските задачи на изследването:

Определянето на изследователските задачи се отличава със стройна и логически издържана последователност, което разкрива в дълбочина стремежа на докторантката да обоснове и систематизира игрови дейности, формиращи отношения на толерантност и сътрудничество в детската градина и в началното училище.

В съдържателен аспект, задачите са подчинени на темата и целта на изследването и категорично очертават концептуалната рамка на дисертационния труд.

Впечатление прави умението на докторантката кратко и ясно да дефинира изследователските задачи и същевременно мащабно и обосновано да разгръща техния обхват и прицел в теоретико-емпиричното изследване.

По методите на изследване:

Приложените основни и съпътстващи методи предоставят различен ракурс и всеобхватност на изследваните възможности за формиране межкултурни компетенции у 5-7-годишни деца и ученици.

Постигнатата целесъобразност на изследователския инструментариум свидетелства за прецизен подбор на изследователската методика като адекватна на поставените цели и продуктивна, с оглед приложната насоченост на резултатите.

По теоретичните основи на изследването:

Дисертационният труд притежава ясно очертана методологична база, максимално съобразена със съдържанието на научните тези, подробно изложени в теоретично-постановъчната част на дисертацията.

Обстойно са анализирани концептуалните положения в парадигмите за междкултурното образование, отчетливо са представени разновидностите на детската игра и са подчертани ползите от определени категории от играчки.

В разгърнатия аналитичен паралел между тях е аргументирана взаимовръзката между трикомпонентното единство на отношението като психическо явление и значението му при формиране на междкултурните компетенции в детството.

По основните източници на изследването:

Представеният дисертационен труд показва, че докторантката е запозната със специализираната литература и научните достижения както в областта на междкултурното образование, така и за теоретико-методическите му измерения в предучилищна и в начална училищна възраст.

Подчертавам значението на това познание, тъй като именно равнището на неговата задълбоченост и аналитичност придобива определящо значение за настоящото изследване, предвид спецификата на детското взаимодействие и начина на възприемане на заобикалящия свят.

По организацията на изследването:

Организацията на изследването се осъществява чрез теоретично проучване на проблема (първи етап); апробиране на система от игрови дейности за подобряване на междкултурните компетенции в прехода от детската градина към началното училище (втори етап); обработване на емпиричния материал и анализ – (трети етап).

Чрез стройния си порядък, дисертацията Елени Нику разкрива не само широта и задълбоченост в проучвания проблем, но също и изследователска култура, умения за анализ и за създаване на изследователска стратегия.

По съдържанието на дисертацията:

Представената за обсъждане дисертация е завършен научен труд, компетентно разработен както в теоретичен, така и в приложен аспект.

В изложението се представя разработена система от игрови дейности за развитие на междукултурни компетенции у 5-7-годишни деца и ученици.

Докторантката проявява добра ориентация в спецификата на съвременното и в типичните за нея механизми за формиране на детето в прехода между детската градина и началното училище.

Съдържателната интерпретация и насоките за изграждане на междукултурна чувствителност са базирани както на проучвателски преглед на научната литература по избрания дискурс, така и на оригинално създаден авторски диагностичен модел за изследване.

Резултатите от формиращия експеримент са аналитично интерпретирани съобразно статистическата обработка на данните. Тяхната значимост се откроява и от последвалия контролен етап, целта на който е да се извърши сравняване на степента на формираните междукултурни компетенции в началото и в края на експерименталната програма.

Сравнителният анализ на резултатите от констатиращия и контролния етап разкрива ефективността на апробираната система от игрови дейности. Детайлно представените на процесно ниво организационни форми и съдържателни параметри на педагогическото взаимодействие, разкриват логиката на системата от игрови дейности и са илюстрация за необходимостта от професионални умения на учителя в контекста на взаимодействията в междукултурна образователна среда.

Разработените дидактични ресурси, включени в системата от игрови дейности на представения дисертационен труд представляват богата и коректно разписана технология за формиране на междукултурни компетенции.

По посока на съвременните образователни тенденции в областта на междукултурното образование в прехода между детската градина и началното училище, определям категорично разработката:

- първо, като актуална, заради стремежа да се оползотворяват възможностите на игровите дейности за формиране и развитие на междукултурни компетенции у 5-7-годишните деца и ученици;

- второ, като значима, предвид обогатяването и систематизирането на проучвателските опити в областта на междукултурното образование.

Ефективността на предложената система от игрови дейности се основава на изведения комплексен технологичен инструментариум, който обективира пригодността му при преодоляване на социални дистанции в междукултурна образователна среда.

По приносите на дисертационния труд:

Дисертацията на Елени Нику е посветена на актуален проблем с голяма обществена значимост, поради което приносите от това изследване могат да се коментират в следните аспекти:

- анализирана е актуалната образователна ситуация в префектура Магнезия в условията на глобализация и засилена миграция;
- проблематизирано е практическото състояние на междукултурното образование с оглед компенсиране неравностойното положение на децата-мигранти в детската градина и в началното училище;
- обоснована е ползата от проактивна педагогическа намеса, насочена към формиране и развитие на междукултурни компетенции у 5-7-годишни деца и ученици;
- разработена и апробирана е авторска система от игрови дейности, която ефективно повлиява взаимодействията в мултикултурна образователна среда в прехода между детската градина и началното училище.

По автореферата:

В структурен аспект представеният автореферат съответства на цялостното изложение на дисертационния труд и отразява коректно съдържанието му.

Заклучение:

Дисертационният труд разкрива теоретична подготвеност, изследователска компетентност, аналитични умения и педагогическа целенасоченост, въз основа на които заявявам своето съгласие за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на докторант Елени Ефtimiос Нику.

07.09.2019 г.,
Благоевград

Изготвил рецензията:
(доц. д-р С. Дерменджиева)